

Andrzej Grudziński

ORCID: 0000-0002-3872-5192

Uniwersytet Ignatianum w Krakowie

Ewa Miśkowiec

ORCID: 0000-0003-2530-3393

Uniwersytet Ignatianum w Krakowie

Renata Spyрка-Chlipała

ORCID: 0000-0002-1699-4623

Uniwersytet Ignatianum w Krakowie

Paweł Kaźmierczak (1970–2024) — badacz i nauczyciel akademicki (W pierwszą rocznicę śmierci)

Paweł Kaźmierczak (1970–2024):
Researcher and Academic Teacher
(On the First Anniversary of His Death)

ABSTRACT

This article is devoted to the research and teaching activities of Dr. habil. Paweł Kaźmierczak, Prof. UIK, who worked as a scholar at Ignatianum University in Krakow for 18 years. August 10, 2025 will mark the first anniversary of his death. He passed away due to illness at the height of his intellectual activity, having consistently carried out his planned work and developing further research projects until the very end. The purpose of this article is to show the Professor's

KEYWORDS

Paweł Kaźmierczak,
philosophy of
education, ethics,
professional ethics,
personalistic pedagogy

SŁOWA KLUCZOWE

Paweł Kaźmierczak,
filozofia edukacji,
etyka, etyka
zawodowa,
pedagogika
personalistyczna

DOI: 10.12775/SPI.2025.2.011

Nadesłano: 02.04.2025

Zaakceptowano: 24.04.2025

contributions in various fields. The first part outlines his academic career, drawing attention to the most important areas of his research, which led not only to successive academic degrees but, above all, to numerous books, articles, and translations—as indicated in the list of selected works provided at the end of the article. The second part of the article describes his work as an academic teacher at the present-day Ignatianum University in Krakow, with particular attention to the topics and objectives of his teaching. These resulted from his research interests and were correlated with his organizational role within the University structure. The authors present him as a respected colleague and collaborator, as well as a dedicated academic teacher who was valued and liked by students.

ABSTRAKT

Artykuł został poświęcony działalności naukowo-badawczej i dydaktycznej dr. hab. Pawła Kaźmierczaka, prof. UIK, przez 18 lat nauczyciela akademickiego Uniwersytetu Ignatianum w Krakowie. W dniu 10 sierpnia 2025 roku minie pierwsza rocznica jego śmierci. Odszedł w pełni sił twórczych, przegrywając z chorobą, do końca konsekwentnie realizując zaplanowane prace i planując kolejne projekty badawcze. Celem artykułu jest przedstawienie działalności Profesora w różnych wymiarach. W pierwszej części została ukazana jego droga naukowa uwzględniająca najważniejsze obszary poszukiwań badawczych, które zaowocowały kolejnymi stopniami naukowymi, ale przede wszystkim wieloma książkami, artykułami i tłumaczeniami, co dokumentuje przedstawiony na końcu tego artykułu wykaz jego najważniejszych prac. W części drugiej artykułu opisane zostały obszary jego działalności jako nauczyciela akademickiego Uniwersytetu Ignatianum w Krakowie, widoczne w tematyce i celach realizowanych zajęć dydaktycznych. Wynikały one zarówno z zainteresowań badawczych, jak i skorelowane były z przynależnością organizacyjną w strukturach Uczelni. Autorzy przybliżają jego postać jako cenionego kolegę i współpracownika oraz oddanego i lubianego przez studentów nauczyciela akademickiego.

Wprowadzenie

W dniu 10 sierpnia 2024 roku minie pierwsza rocznica śmierci dr. hab. Pawła Kaźmierczaka, profesora UIK – badacza, przez 18 lat nauczyciela akademickiego Uniwersytetu Ignatianum w Krakowie.

Odszedł w wieku 53 lat w pełni sił twórczych, przegrywając z chorobą, do końca konsekwentnie realizując zaplanowane prace. Artykuł przedstawia jego drogę naukową uwzględniającą najważniejsze obszary poszukiwań badawczych, które zaowocowały kolejnymi stopniami i tytułami naukowymi, ale przede wszystkim wieloma książkami, artykułami i tłumaczeniami, co dokumentuje załączona na końcu artykułu bibliografia. Z jego zainteresowań badawczych wynikały kierunki działalności dydaktycznej jako nauczyciela akademickiego Uniwersytetu Ignatianum w Krakowie, widoczne w tematyce i celach realizowanych zajęć dydaktycznych.

Dr hab. Paweł Kaźmierczak, prof. UIK (1970–2024)

Podejmując próbę analizy działalności Pawła Kaźmierczaka, w myśl słów ks. Jana Twardowskiego, „kiedy myślimy o kimś zostając bez niego” (Twardowski, *Spieszmy się*), autorzy chcą wskazać również na jego postawę jako kolegi i współpracownika.

Droga do samodzielności naukowej i kierunki badań oraz działalności naukowej

Paweł Kaźmierczak w 1998 roku uzyskał tytuł magistra filozofii o specjalności filozofia społeczna na Wydziale Filozoficznym Towarzystwa Jezusowego w Krakowie (obecnie: Uniwersytet Ignatianum w Krakowie). Cztery lata później, 8 stycznia 2002 roku, został doktorem nauk humanistycznych w zakresie filozofii na Wydziale Filozoficznym Wyższej Szkoły Filozoficzno-Pedagogicznej „Ignatianum” w Krakowie na podstawie rozprawy pt. *Personalistyczna koncepcja wychowania w nauczaniu Jana Pawła II*, której promotorem był ks. dr hab. Stanisław Głaz SJ. Recenzentami w przewodzie doktorskim byli: prof. dr hab. Tadeusz Borutka i ks. prof. dr hab. Jan Sieg SJ (Ludzie nauki: Dr hab. Paweł Kaźmierczak). Rozprawa doktorska została opublikowana nakładem WSFP „Ignatianum” i Wydawnictwa WAM (Kaźmierczak 2003).

Stopień doktora habilitowanego nauk społecznych w zakresie pedagogiki uzyskał 25 września 2020 roku na podstawie publikacji *Neoarystotelesowska filozofia edukacji w ujęciu Alasdaira MacIntyre’a* (2019). Jednostką prowadzącą postępowanie habilitacyjne był Wydział Nauk Pedagogicznych Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie (Wniosek z dnia 25 kwietnia 2019 o przeprowadzenie postępowania habilitacyjnego...; Uchwała Nr 41/2019/2020...). Przewodniczącą komisji habilitacyjnej była prof. Władysława Szulakiewicz, sekretarzem ks. dr hab. Stanisław Chrobak, natomiast członkami dr hab. Piotr Kostyło oraz dr hab. Anna Fidelus. Na recenzentów w przewodzie habilitacyjnym zostali wyznaczeni: dr hab. Andrzej Murzyn, dr hab. Rafał Włodarczyk, ks. prof. dr hab. Jarosław Michalski (Pismo Centralnej Komisji...).

W uchwale komisji habilitacyjnej zapisano: „Zarówno w recenzjach, opiniach, jak i w trakcie dyskusji wskazano na wysokie naukowe walory projektu habilitacyjnego zatytułowanego *Neoarystotelesowska filozofia edukacji w ujęciu Alasdaira MacIntyre’a*. Całościowe opracowanie myśli MacIntyre’a ześrodkowane na komponentach jego filozofii edukacji zostało ukazane jako spójna, kompletna, intelektualna

konstrukcja. Na uwagę zasługuje także biegła znajomość rozległej dyskusji komentatorów, a wśród nich anglosaskich filozofów edukacji i etyków, prowadzonej wokół dzieła i życia tego myśliciela orientacji konserwatywnej oraz przeniesienie tej dyskusji na grunt polskiej filozofii edukacji. Ukazano również walor interdyscyplinarny projektu habilitacyjnego” (Uchwała Komisji habilitacyjnej...).

Na dorobek naukowy Pawła Kaźmierczaka składają się monografie autorskie, artykuły w czasopismach, rozdziały w pracach zbiorowych, recenzje, sprawozdania z konferencji, publikacja wydana pod współredakcją naukową oraz liczne tłumaczenia książek.

Główną dziedziną jego zainteresowań badawczych była filozofia edukacji. Przygotowując publikacje z jej zakresu, analizował pod kątem filozoficznym poglądy na wychowanie i kształcenie Karola Wojtyły – Jana Pawła II, Alasdaira MacIntyre’a, Dietricha von Hildebranda, Josefa Seiferta, Davida Carra czy Feliksa Konecznego. W ostatnich latach szczególnie dużo uwagi poświęcił analizie i interpretacji pedagogii znanego szwajcarskiego teologa Hansa Ursa von Balthasara oraz współpracującej z nim mistyczki, lekarki i stygmatyczki Adrienne von Speyr.

Ponadto Paweł Kaźmierczak publikował teksty przedstawiające historię instytucji i organizacji katolickich zajmujących się edukacją. W ich gronie znalazły się: Klub Inteligencji Katolickiej, Krucjata Wyzwolenia Człowieka, Ruch Światło-Życie (w porównaniu do innych ruchów katolickich) oraz Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy im. Świętej Siostry Faustyny w Krakowie-Łagiewnikach. Podejmował także tematy odnoszące się do historii politycznej, etyki i teologii. Na szczególną uwagę zasługują przekłady anglo- i niemieckojęzycznych książek, dzięki którym przybliżał polskim czytelnikom m.in. zagadnienia z zakresu teologii, katechetyki czy profilaktyki przemocy wobec dzieci.

Paweł Kaźmierczak uczestniczył w licznych konferencjach naukowych krajowych i zagranicznych, na których przedstawiał efekty prowadzonych przez siebie badań. Przewodniczył również obradom konferencyjnych sekcji tematycznych, m.in. na VIII Zjeździe Towarzystwa Pedagogiki Filozoficznej, który odbywał się na Uniwersytecie Warszawskim w 2018 roku. Współorganizował także międzynarodowe kongresy naukowe z cyklu „Word in Education” w ramach współpracy pomiędzy Akademią Ignatianum w Krakowie, hiszpańskim

Universitat Abat Oliba CEU Barcelona, belgijskim Université de Namur oraz francuskim IPC – Facultés Libres de Philosophie et de Psychologie (Centralna Komisja do Spraw Tytułów i Stopni Naukowych. Postępowanie awansowe – Paweł Kaźmierczak. Autoreferat).

Od stycznia 2018 roku aż do śmierci pełnił funkcję redaktora naczelnego półrocznika „Multidisciplinary Journal of School Education”. Był także członkiem wielu stowarzyszeń naukowych, w pracach których aktywnie uczestniczył: International Society for MacIntyrean Enquiry, Towarzystwa Pedagogiki Filozoficznej im. Bronisława F. Trentowskiego oraz Zespołu Pedagogiki Chrześcijańskiej przy Komitecie Nauk Pedagogicznych PAN (Centralna Komisja do Spraw Tytułów i Stopni Naukowych. Postępowanie awansowe – Paweł Kaźmierczak. Autoreferat).

Paweł Kaźmierczak do końca swego życia chętnie udzielał się w pracach organizacyjno-naukowych na AIK/UIK. Przykładem jest jego aktywność jako członka wielu komitetów naukowych i organizacyjnych różnych konferencji. Był nie tylko organizatorem tych spotkań naukowych, ale i prelegentem. Podczas konferencji „Teoria i praktyka pedeutologiczna w XX wieku” (21.04.2023) wygłosił referat pt. „Pedagogika i pedeutologia *Ćwiczeń duchowych* św. Ignacego w ujęciu Hansa Ursa von Balthasara i Adrienne von Speyr” (Grudziński 2024). Niestety, ostatniego referatu pt. „Pedagogia świętych na kanwie teologii Hansa Ursa von Balthasara i Adrienne von Speyr” już nie zdołał wygłosić w czasie konferencji „Religijne przesłanki rozwoju pedagogiki. Koncepcje pedagogiczne XIX i XX wieku”, której był współorganizatorem (Konferencja Naukowa „Religijne przesłanki rozwoju pedagogiki”).

Profesor był także członkiem Rady do Spraw Stopni Naukowych UIK (Skład Rady do Spraw Stopni Naukowych UIK).

Działalność dydaktyczna – tematyka i cele realizowanych zajęć

Tematyka i cele realizowanych zajęć dydaktycznych były skorelowane z jego przynależnością organizacyjną do struktur macierzystej uczelni. Jego wiedza, doświadczenie oraz zainteresowania ogólnoakademickie dawały mu możliwość efektywnego oraz merytorycznego realizowania powierzonych zajęć. Wykonując zleconą działalność dydaktyczną, w ramach przekazu treści i realizacji celów danego

przedmiotu, zawsze odwoływał się do filozoficznych i aksjologicznych podstaw edukacji i wychowania. Kierunki działalności dydaktycznej Pawła Kaźmierczaka wynikały z jego zainteresowań badawczych i wiązały się z tematyką prowadzonych badań naukowych (Centralna Komisja do Spraw Tytułów i Stopni Naukowych. Postępowanie awansowe – Paweł Kaźmierczak. Autoreferat). Dokonując poniżej opisu jego działalności dydaktycznej, skoncentrowano się na głównych realizowanych przez niego przedmiotach¹.

Od początku swojego zatrudnienia w jezuickiej Uczelni w Krakowie Paweł Kaźmierczak prowadził zajęcia dydaktyczne w nurcie pedagogiki personalistycznej, mocno akcentując dorobek naukowy i spuściznę Jana Pawła II. „Wychowanie w nauczaniu Jana Pawła II” było jednym z pierwszych przedmiotów, które realizował w pierwszym roku zatrudnienia 2006/2007 (Informator Akademicki Wydziału Pedagogicznego 2006: 41). W kolejnych latach jego wiodącym przedmiotem był „Personalizm w wychowaniu” (Informator Akademicki Wydziału Pedagogicznego 2008: 158–159). W sylabusie określił, że „celem wykładu jest zapoznanie studentów z antropologią personalistyczną w ujęciu historycznym oraz z implikacjami personalizmu w praktyce”. Treści, które były realizowane w ramach tego przedmiotu, dotyczyły następujących kwestii: 1. Historia pojęcia osoby: pojęcie osoby w starożytności, pojęcie osoby w średniowieczu, nowożytnie koncepcje osoby. 2. Narodziny systemów personalistycznych: personalizm amerykański, personalizm francuski, personalizm niemiecki, personalizm szkocki, personalizm polski. 3. Pedagogika personalistyczna: Szkoła w Wennington – pedagogika personalistyczna w praktyce; Pedagogika personalistyczna Winfrieda Böhma; Pedagogika personalistyczna w II RP; Pedagogika personalistyczna w PRL; Karola Wojtyły koncepcja wychowania personalistycznego; Koncepcje wychowania personalistycznego w III RP; Praktyczne

1 W trakcie swojego długoletniego zatrudnienia w UIK Paweł Kaźmierczak w ramach przydzielonych obowiązków dydaktycznych, poza opisanymi w artykule zajęciami, wykładał m.in. następujące przedmioty: Character of Education, Etyka zawodowa i aksjologia w pracy socjalnej, Teacher's Ethics, System prawno-instytucjonalny Kościoła katolickiego, Polska scena polityczna, Katolicka nauka społeczna Kościoła, Polityka społeczna Unii Europejskiej. Zob. Instytut Nauk o Wychowaniu. Uniwersytet Ignatianum w Krakowie. Indywidualne karty obciążeń dydaktycznych pracowników.

aplikacje pedagogiki personalistycznej (Informator Akademicki Wydziału Pedagogicznego 2008: 159).

Jego znajomość historii filozofii oraz różnorodnych koncepcji filozoficznych, będąca wynikiem dociekań naukowych uwieńczonych uzyskaniem stosownych stopni naukowych, stała się podstawą do opracowania kursu z „Historii filozofii”. Tematyka tego kursu obejmowała następujące zagadnienia: Wprowadzenie: pojęcie filozofii, początki filozofii; Filozofia starożytna: Sokrates, Platon, Arystoteles; Szkoły okresu hellenistycznego: stoicy, sceptycy, epikurejczycy; Patrystyka i św. Augustyn; Początki filozofii średniowiecznej; Eriugena; Św. Anzelm; Filozofia arabska; Św. Tomasz z Akwinu; Duns Szkot; Roger Bacon; Wilhelm Ockham; Mistyka średniowieczna; Filozofia renesansu; Reformacja; Początki filozofii nowożytnej; Hobbes i początki liberalizmu; Pascal; Machiavelli; Hume; Kant; Rousseau; Hegel; utylitaryzm; Nietzsche; Marks; Freud; egzystencjalizm; personalizm; filozofia analityczna; postmodernizm; Wojtyła; personalizm chrześcijański (USOS UIK: Historia filozofii).

Kurs z historii filozofii został z czasem ukierunkowany w stronę edukacji i znaczenia oraz wykorzystania znajomości filozofii w procesie edukacyjnym. „Filozoficzne podstawy edukacji” były przedmiotem, w którym Paweł Kaźmierczak wskazywał na korelację filozofii i edukacji, odkrywając ich wzajemne implikacje i zależności. W ramach tego przedmiotu realizowano następujące treści: Filozofia a edukacja; Idealizm a edukacja: wpływ Platona na edukację; Realizm w edukacji: wpływ Arystotelesa na edukację; Realizm teistyczny a edukacja: wpływ Tomasza z Akwinu na edukację; Naturalizm a edukacja (Rousseau, Pestalozzi); Pragmatyzm a edukacja (Dewey); Egzystencjalizm a edukacja (Kierkegaard, Sartre, Holt); Filozofia analityczna a edukacja (Moore, Russell, Wittgenstein); Ideologia a edukacja; Nacjonalizm, etnonacjonalizm a edukacja; Liberalizm a edukacja (Locke); Konserwatyzm a edukacja (Burke); Utopizm a edukacja (Owen); Marksizm a edukacja (Marks, Apple); Totalitaryzm a edukacja (Hitler, Mussolini, Stalin); Teoria a edukacja. Esencjalizm a edukacja (Bagley, Bestor); Perenializm a edukacja (Hutchins, Maritain, Bloom); Progresywizm a edukacja (Kilpatrick); Społeczny rekonstrukcjonizm a edukacja (Counts); Teoria krytyczna a edukacja (Habermas, Illich, Freire) (USOS UIK: Filozoficzne podstawy edukacji).

W swojej działalności dydaktycznej dużo uwagi poświęcał przedstawieniu i systematycznemu omówieniu dziejów myśli chrześcijańskiej. Prezentował w ramach wykładów myśl i poglądy osób, które znacząco zapisały się w tym zakresie w historii chrześcijaństwa. Tematyka wykładów przedmiotu „Dzieje myśli chrześcijańskiej” odnosiła się do następujących zagadnień: Pojęcie filozofii chrześcijańskiej; Żydowskie i greckie źródła myśli chrześcijańskiej; Myśl wczesnochrześcijańska; Św. Augustyn i myśl wczesnego średniowiecza; Św. Tomasz i dojrzałe średniowiecze; Reformacja i rozpad chrześcijańskiego uniwersum; Myśl chrześcijańska wobec oświecenia; Leon XIII, encyklika *Aeterni Patris* i neotomizm (Gilson, Maritain, Krąpiec); Fenomenologiczne inspiracje (Scheler, Hildebrand, Stein, Wojtyła); Chrześcijaństwo wobec XX-wiecznych totalitaryzmów; Sobór Watykański II: chrześcijaństwo w dialogu/konfrontacji ze współczesnością (liberalizm, neomarksizm, relatywizm, postmodernizm, islam); Jan Paweł II, Benedykt XVI, Franciszek – intelektualne profile ostatnich papieży (USOS UIK: Dzieje myśli chrześcijańskiej).

Zagadnienia dotyczące etyki oraz etyki zawodowej były przez Pawła Kaźmierczaka realizowane w ramach przedmiotów na różnych kierunkach studiów. Wykłady z etyki prowadził z uwzględnieniem różnorodności zawodów i ról społecznych, które w przyszłości będą pełnić absolwenci kierunków pedagogicznych. Bardzo ważne było dla niego zapoznavanie ich z podstawową terminologią oraz głównymi koncepcjami etycznymi, ponadto dużą wagę przywiązywał do ukazania implikacji dla praktycznego wykonywania zawodu nauczyciela, wychowawcy czy logopedy. Kształcąc przyszłych pedagogów, podkreślał znaczenie autorytetu w wychowaniu, który jest niejako fundamentem relacji wychowawczej. Zwracał również uwagę na znaczenie etosu pracy oraz wskazywał na konieczność realizowania zawodu nauczyciela, jako jednego z zawodów opierających się na relacji, trosce i pomocy. W tym obszarze omawiał następujące zagadnienia: Wprowadzenie metaetyczne; Etyka fundamentalna; Fenomenologia doświadczenia etycznego; Wartości i normy moralne; Sumienie; Teoria ludzkiego działania; Teoria cnót; Teleologia życia moralnego; Relacje pomiędzy etyką ogólną a szczegółową oraz indywidualną a społeczną; Etos pracy – protestancki, katolicki, humanistyczny; Problematyka etyczna dostępu do pracy i bezrobocia; Problem odrębności etyk zawodowych: kodeksy etyki zawodowej;

Profesjonalizm a praktyka w ujęciu MacIntyre'a; Etyka zawodów pomocowych: etyka troski; Rola autorytetu w wychowaniu; Etyka nauczyciela; Dylematy etyczne pracy pedagoga: studia przypadków (USOS UIK: Etyka zawodowa).

Podsumowując działalność dydaktyczną Pawła Kaźmierczaka, należy podkreślić, że swoją wiedzą, doświadczeniem, metodyką pracy oraz dociekaniem naukowymi chętnie dzielił się ze studentami w ramach prowadzonych wykładów, seminariów dyplomowych: magisterskich i licencjackich (Centralna Komisja do Spraw Tytułów i Stopni Naukowych. Postępowanie awansowe – Paweł Kaźmierczak. Autoreferat).

Zamiast zakończenia

Pracę w Uniwersytecie Ignatianum w Krakowie Paweł Kaźmierczak wypełniał intensywną działalnością naukową i dydaktyczną, o czym może świadczyć wskazana poniżej bibliografia oraz przywołane wcześniej obszary działalności dydaktycznej. Jednak jego obecność w Ignatianum nie ograniczała się do tych dwóch tylko wymiarów.

7 czerwca 2021 roku odbył się I Turniej Szachowy o Puchar Rektora Akademii Ignatianum w Krakowie, którego Paweł Kaźmierczak był inicjatorem i organizatorem, ale również uczestnikiem i laureatem. Zamiarem organizatorów tego turnieju, jak czytamy w opisie pierwszej edycji, było: „umożliwienie, choćby w niewielkim stopniu, «spotkania się» i spędzenia razem przyjemnego wieczoru, dzięki czemu każdy z uczestników mógłby sobie przypomnieć, że jest częścią większej wspólnoty akademickiej. [...] Oczywiście, gra sama w sobie jest przyjemną rywalizacją oraz spotkaniem z inną osobą” (Urbanik, Kaźmierczak, Pruś. *Zagrajmy w szachy*). Już ta krótka wypowiedź ukazuje charakterystyczne dla niego otwarcie się na drugiego człowieka.

W swoim środowisku pracy Paweł Kaźmierczak emanował spokojem; jego współpracownicy zawsze mogli na niego liczyć. Sumiennie wypełniał swoje obowiązki, Zawsze też miał czas dla innych. „Nie zdarzyło się, by Paweł nie przejął się czyjąś sytuacją, odmówił czyjejś prośbie. [...] Nigdy też nie było tak, że ktoś się na nim zawiódł” (Gałkowski 2024: 10). Jego chęć spotkania się łączyła się

z uważnością słuchania drugiego człowieka. Pełen uśmiechu, a gdy trzeba było i współczucia, imponował swoją solidnością w podejściu do pracy i optymizmem w konfrontacji z niepowodzeniami, nawet wtedy, gdy już zmagał się z ciężką chorobą.

To, co charakteryzowało spotkania z Pawłem Kaźmierczakiem, zostało zauważone również przez studentów, którzy dali temu wyraz we wpisach na Facebooku po jego śmierci. Pisali o swoim Profesorze: „Człowiek, na którego zawsze można było liczyć, otwarty na potrzeby studentów, potrafił rozbawić, wytłumaczyć, zrozumieć. Zawsze dostępny, niekonfliktowy... jeden z lepszych wykładowców! Miał w sobie tyle empatii i troski! [...] Niezwykły człowiek pełen empatii, zrozumienia i wrażliwości na drugiego człowieka w dodatku potrafiący zarazić posiadaną wiedzą studentów! [...] Odszedł jeden z najlepszych i najcudowniejszych profesorów na tej uczelni. Pełen serca i oddania dla studentów, z nieschodzącym uśmiechem z twarzy, oddający całe swoje serce, aby student nauczył się tego, co ważne, oddany całym sobą swojej pracy, chętny do pomocy i zawsze obecny, a i w tych najcięższych chwilach zawsze pomógł czy to dobrym słowem, czy dobrą radą. Dla Pana Profesora nie było sytuacji bez wyjścia” (*Odszedł śp. dr hab. Paweł Kaźmierczak, prof. UIK*, Facebook).

W życiu naszego Kolegi był jeszcze jeden, niezwykle ważny wymiar „spotykania się” – spotykanie się z Bogiem. O ten wymiar bardzo dbał i uważał go za niezwykle istotny, co wyrażało się w jego codziennym przeżywaniu wiary. Wierzymy, że teraz spotyka się twarzą w twarz z Chrystusem zmartwychwstałym, Boskim Nauczycielem i Wychowawcą.

Niniejszy tekst ukazuje jedynie zarys głównych obszarów aktywności naukowej i organizacyjno-naukowej Pawła Kaźmierczaka. Jest także wyrazem wdzięczności koleżanek i kolegi z Katedry Pedagogiki Religii i Pedeutologii Uniwersytetu Ignatianum w Krakowie za wszystkie przeżyte wspólnie z nim chwile.

Bibliografia

Wykaz ważniejszych publikacji Pawła Kaźmierczaka (w układzie chronologicznym)

- Kaźmierczak P. (2003). *Personalistyczna koncepcja wychowania w nauczaniu Jana Pawła II*, Kraków: Wyższa Szkoła Filozoficzno-Pedagogiczna Ignatianum, Wydawnictwo WAM.
- Kaźmierczak P. (2006). Dylematy sumienia „katolików w potrzasku”, „Horyzonty Wychowania”, t. 5, nr 10, s. 300–312.
- Kaźmierczak P. (2007). *Model wychowania resocjalizującego*, [w:] Z. Marek, M. Madej-Babula (red.), *(Bez)radność wychowania...?*, Kraków: Wyższa Szkoła Filozoficzno-Pedagogiczna Ignatianum, Wydawnictwo WAM, s. 161–174.
- Kaźmierczak P. (2007). *Wychowanie do wolności w ruchach katolickich*, „Horyzonty Wychowania”, t. 6, nr 11, s. 209–216.
- Kaźmierczak P., Topij-Stempińska B. (2008). *Wychowanie narodowe a wychowanie państwowe*, „Horyzonty Wychowania”, t. 7, nr 14, s. 227–241.
- Kaźmierczak P. (2009). *Klub Inteligencji Katolickiej w Krakowie w latach 1956–1989*, Kraków: Wyższa Szkoła Filozoficzno-Pedagogiczna Ignatianum, Wydawnictwo WAM.
- Kaźmierczak P. (2010). *Katolicy wobec PRL. Spór o granice kompromisu*, [w:] Z. Karpus, B. Stachowiak (red.), *Granice i świat współczesny*, Toruń: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, s. 233–241.
- Kaźmierczak P. (2010). „Państwo, którego nikt nie chciał”. *Tożsamość austriacka w okresie międzywojennym*, „Horyzonty Polityki”, t. 1, nr 1, s. 221–235.
- Kaźmierczak P. (2010). *Uchylanie żelaznej kurtyny. Międzynarodowe kontakty i inspiracje krakowskiego KIK-u w czasach PRL-u*, [w:] B. Bodzioch-Bryła, R. Szczepaniak, K. Wańczyk (red.), *Globalizacja w kulturze. Upowszechnienie czy uproszczenie?*, Kraków: Wyższa Szkoła Filozoficzno-Pedagogiczna Ignatianum, Wydawnictwo WAM, s. 253–266.
- Kaźmierczak P. (2010). [rec.] Richard G. Malloy, *Wiara która wyzwala. Jak być katolikiem we współczesnym świecie*, „Horyzonty Wychowania”, t. 9, nr 17, s. 220–225.
- Kaźmierczak P. (2011). *Cel i znaczenie Polski w historiozoficznej koncepcji Feliksa Konecznego*, „Horyzonty Polityki”, t. 2, nr 3, s. 229–245.
- Kaźmierczak P. (2011). *Dietrich von Hildebrand wobec narodowego socjalizmu*, Kraków: Wyższa Szkoła Filozoficzno-Pedagogiczna Ignatianum, Wydawnictwo WAM.
- Kaźmierczak P. (2011). *Personalism versus Totalitarianism. Dietrich von Hildebrand's Philosophical-Political Project*, [w:] C.M. Gueye (red.), *Ethical Personalism*, Berlin–Boston: De Gruyter, s. 189–204.
- Kaźmierczak P. (2012). *Dietrich von Hildebrand and Political Theology: Catholic Austria versus National Socialism*, [w:] P. Armada, A. Górniewicz,

- K. Matuszek (red.), *The Problem of Political Theology*, Kraków: Akademia Ignatianum, Wydawnictwo WAM, s. 149–160.
- Kaźmierczak P. (2012). „*Morderca robotników czy bohaterski kanclerz?*”. *Austriackie spory o Engelberta Dollfussa*, [w:] A.P. Bieś, B. Topij-Stempińska, M. Chrost (red.), *Pamięć, historia, polityka*, Kraków: Akademia Ignatianum, Wydawnictwo WAM, s. 323–353.
- Kaźmierczak P. (2013). *Labour and Unemployment in the Light of Contemporary Catholic Social Teaching*, [w:] L. Haburajová-Ilavská, K. Minarovičová, D. Bakovás (red.), *I. Vyšehradské stretnutie „Sociálne služby ako pilier európskej spoločnosti”: recenzovaný zborník príspevkov z vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou, ktorá sa uskutočnila na Univerzite Konštantína Filozofa v Nitre v dňoch 25.–26. apríla 2013*, Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, s. 153–162.
- Kaźmierczak P. (2014). *Klub Inteligencji Katolickiej w Krakowie jako baza dla działań opozycyjnych w latach 1980–1989*, [w:] K. Bialecki (red.), *Kluby Inteligencji Katolickiej jako przestrzeń działań niezależnych w latach osiemdziesiątych XX wieku*, Warszawa–Poznań: Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni Przeciwko Narodowi Polskiemu, s. 84–132.
- Kaźmierczak P. (2015). *A Report of the 3rd International Congress „The Word in Education. Good Practice in Times of Crisis”. Barcelona, November 27–28, 2015*, „*Studia Paedagogica Ignatiana*”, t. 18, s. 285–289.
- Kaźmierczak P. (2015). *Praca jako droga rozwoju i odpowiedzialności w autobiografii Alice von Hildebrand*, „*Horyzonty Wychowania*”, t. 14, nr 30, s. 233–244.
- Kaźmierczak P. (2016). *Dietrich von Hildebrand. Konteksty pedagogiczne kategorii wartości i cnoty*, „*Studia Paedagogica Ignatiana*”, t. 19, nr 1, s. 93–106.
- Kaźmierczak P. (2016). *Dietricha von Hildebranda chrześcijańsko-konserwatywna krytyka narodowego socjalizmu*, [w:] Ł. Święcicki, A. Wielomski, J. Ćwikła (red.), *Niemiecka myśl polityczna wobec narodowego socjalizmu*, Warszawa: Klub Zachowawczo-Monarchistyczny, s. 85–121.
- Kaźmierczak P. (2016). *Międzynarodowa Letnia Szkoła Filozofii i Edukacji: Wychowanie i hermeneutyka podmiotu*, Kraków, 23–27.05.2016, „*Studia Paedagogica Ignatiana*” t. 19, nr 4 s. 225–229.
- Kaźmierczak P. (2017). *Czas biograficzny, czas historyczny i „Zeitgeist” w autobiografii Dietricha von Hildebranda*, [w:] E. Dubas, A. Gutowska (red.), *Czas i miejsca w biografii. Aspekty edukacyjne*, Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, s. 167–179.
- Kaźmierczak P. (2017). *Czwarty międzynarodowy kongres: Słowo w edukacji. Wychowanie moralne przez sztukę i literaturę*, Kraków, 27–28.10.2016, „*Studia Paedagogica Ignatiana*”, t. 20, nr 1, s. 159–164.
- Kaźmierczak P., Kaźmierczak M. (2017). *Duchowe podwaliny Europy według Jana Pawła II i Benedykta XVI*, [w:] red. A. Walulik, J. Mółka (red.), *Septuaginta pedagogiczno-katechetyczna. Księga jubileuszowa dedykowana*

- Księdzu Profesorowi dr. hab. Zbigniewowi Markowi SJ w siedemdziesiątą rocznicę urodzin, Kraków: Akademia Ignatianum, s. 329–337.
- Kaźmierczak P. (2017). *Edukacja jako praktyka w rozumieniu Alasdaira MacIntyre'a*, [w:] I. Jazukiewicz, E. Rojewska (red.), *Sprawności moralne a przestrzenie pedagogiczne*, Szczecin: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, s. 179–194.
- Kaźmierczak P. (2017). *Idea uniwersytetu katolickiego*, „Pedagogika Szkoły Wyższej”, nr 1, s. 25–31.
- Kaźmierczak P. (2017). *Pedagogical Implications of Josef Seifert's Adequate Personalism*, „Espíritu”, t. 66, nr 153, s. 145–161.
- Kaźmierczak P. (2017). *MacIntyre and Lindbeck on Tradition*, [rec.] David Treney, Alasdair MacIntyre, George Lindbeck, and the Nature of Tradition, Pickwick Publications, Kindle Edition, 2014, „Studia Paedagogica Ignatiana”, t. 20, nr 1, s. 137–141.
- Kaźmierczak P. (2017). *Pedagogiczne znaczenie Krucjaty Wyzwolenia Człowieka*, „Paedagogia Christiana”, t. 39, nr 1, s. 199–213.
- Kaźmierczak P. (2017). *Teacher's Professional Ethics*, [w:] M. Kaźmierczak, M.T. Signes (red.), *Palabra y educación: la reflexión de la práctica educativa a través de la palabra*, Vigo: Editorial Academia del Hispanismo, s. 67–75.
- Kaźmierczak P. (2018). *Academia between Utopia and Dystopia: Francis Bacon, Ursula K. Le Guin, and Alasdair MacIntyre*, „Multidisciplinary Journal of School Education”, nr 1(13), s. 149–159.
- Kaźmierczak P. (2018). *Alasdair MacIntyre's Concept of Natural Law*, „Espíritu”, t. 67, nr 156, s. 363–371.
- Kaźmierczak P. (2018). *Aquinas and Dante as MacIntyre's Masters of Moral Education*, [w:] P. Kaźmierczak, J. Rzegocka (red.), *Moral Upbringing through the Arts and Literature*, Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing, s. 152–162.
- Kaźmierczak P. (2018). *Cnota jako fundament życia wartościowego w koncepcji Davida Carra*, [w:] A. Cudowska (red.), *Życie wartościowe w perspektywie aksjologii pedagogicznej*, Gdańsk: Wydawnictwo Naukowe Katedra, s. 69–80.
- Kaźmierczak P. (2018). *Mądrość praktyczna w tradycji neoarystotelesowskiej*, [w:] I. Jazukiewicz (red.), *Mądrość jako sprawność moralna w wychowaniu*, Szczecin: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, s. 113–126.
- Kaźmierczak P., Rzegocka J. (red.) (2018). *Moral Upbringing through the Arts and Literature*, Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing.
- Kaźmierczak P. (2019). *Etyka narracyjna. Opowieść o życiu nauczyciela*, [w:] M. Drożdż (red.), *Dostrzegać człowieka. Etyczna moc w wychowaniu*, Tarnów: Artusgraf, KSW, s. 115–126.
- Kaźmierczak P. (2019). *Neoarystotelesowska filozofia edukacji w ujęciu Alasdaira MacIntyre'a*, Kraków: Wydawnictwo Naukowe Akademii Ignatianum.

- Kaźmierczak P., Gałkowski S. (2020). *The Challenges Posed by the Digital Revolution to Teaching Philosophy*, „Teaching Philosophy”, t. 43, nr 3, s. 231–244.
- Kaźmierczak P. (2020). *Pedagogiczne implikacje teodramatyki Hansa Ursa von Balthasara*, [w:] A. Fidelus, J. Michalski (red.), *Człowiek, duchowość, wychowanie. Impulsy myśli o. Anselma Grüna*, t. 1, Warszawa: Difin, s. 231–239.
- Kaźmierczak P., Gałkowski S. (2021). *Between Simmel's Blasé Attitude and Intelligent Teachability*, „Educational Theory” t. 71, nr 5, s. 651–664.
- Kaźmierczak P., Gałkowski S. (2021). *Pedagogical Relevance of the Ignatian Presupposition*, „International Journal of Philosophy and Theology”, t. 82, nr 2, s. 193–203.
- Kaźmierczak P., Gałkowski S. (2021). *Teologia stworzenia i etyka ekologiczna. Wprowadzanie wątków ekologicznych do programu kształcenia katechetów*, „Edukacja Elementarna w Teorii i Praktyce”, t. 16, nr 5(63), s. 25–35.
- Kaźmierczak P. (2022). *Childhood and Youth of Adrienne von Speyr (1902–1967): A Case Study of Giftedness* „Multidisciplinary Journal of School Education”, nr 2(22), s. 211–233.
- Kaźmierczak P. (2024). *Pedagogia i pedeutologia Ćwiczeń duchownych św. Ignacego w ujęciu Hansa Ursa von Balthasara i Adrienne von Speyr*, „Studia Paedagogica Ignatiana”, t. 27, nr 2, s. 19–37.
- Kaźmierczak P. (2024). *Pedagogia świętych na kanwie teologii Hansa Ursa von Balthasara i Adrienne von Speyr*, „Perspektywy Kultury”, nr 3(46), s. 391–404.

Tłumaczenia (w układzie chronologicznym)

- Orsy L. (1992). *Kontemplatywni w działaniu*, Kraków: Wydawnictwo Apostolstwa Modlitwy. Księża Jezuici [współtłumacz: A. Mandziak].
- McDonnell K., Montague G.T. (opr.) (1992). *Rozniecanie ognia*, Kraków: Wydawnictwo M [współtłumacz: K. Skorulski].
- Aschenbrenner G. (1992). *Życie z Jezusem*, Kraków: Wydawnictwo Apostolstwa Modlitwy [współtłumacz: I. Dziasek].
- Sacks S. (1999). *Gdy nie potrafisz się modlić*, Kraków: Wydawnictwo WAM.
- Martin G. (2003). *Uczmy się modlić jak Chrystus. O modlitwie w Ewangelii*, Kraków: Wydawnictwo WAM.
- Ketterman G. (2004). *Jak uchronić dziecko przed przemocą. Poradnik dla rodziców*, Kraków: Wydawnictwo WAM.
- Florian A. (2004). *Symbol, słowo, piosenka: materiały dla katechetów do pracy z dziećmi*, Wydawnictwo WAM.
- Tworck C.C. (2004). *To ja chcę być Jezusem! Scenariusze zabaw i gier dla dzieci*, Kraków: Wydawnictwo WAM.

- Harrington W.J. (2005). *Rozwój duchowy – inspiracje biblijne*, Kraków: Wydawnictwo WAM.
- Swan L. (2005). *Zapomniane Matki Pustyni. Pisma, życie i historia*, Kraków: Wydawnictwo WAM.
- Malloy R.G. (2009). *Wiara daje wolność. Jak być katolikiem we współczesnym świecie*, Kraków: Wydawnictwo WAM.
- Buijsen H. (2012, 2021). *Depresja. Poradnik dla przyjaciół i rodziny*, Kraków: Wydawnictwo WAM.
- Blum D., Kilian M. (2012). *Pod skrzydłami nieba. Bóg w życiu naszej rodziny*, Kraków: Wydawnictwo WAM. Księża Jezuit.
- Schuhler P., Vogelgesang M. (2014) *Wyłącz, zanim będzie za późno. Uzależnienie od komputera i Internetu*, Kraków: Wydawnictwo WAM [współtłumacze: E. Sierosławska, I. Walczak].
- Ratzinger J. (2016). *Głód Boga. Kazania z Pentling*, Kraków: Wydawnictwo WAM.
- Martin J. (2017). *Jezus i ty. Modlitwa w życiu codziennym*, Kraków: Wydawnictwo WAM.
- Manney J. (2017). *Prosta modlitwa, która zmienia życie. Odkryj moc najważniejszej modlitwy św. Ignacego*, Kraków: Wydawnictwo WAM.
- Thibodeaux M.E. (2017). *Bóg i Ty. 34 drogi do lepszego życia*, Kraków: Wydawnictwo WAM.
- Fegert J.M., Böhm B., Rassenhofer M. (2018). *Reakcje na przypadki molestowania w Kościele katolickim na przykładzie Niemiec*, [w:] A. Żak, E. Kusz (red.), *Seksualne wykorzystywanie małoletnich w Kościele. Problem – odpowiedź Kościoła – doświadczenie polskie*, Kraków: Wydawnictwo Naukowe Akademii Ignatianum w Krakowie.
- Manney J. (2021). *Jak podejmować decyzje. Dokonywanie wyborów ze św. Ignacym*, Kraków: Wydawnictwo WAM.
- Nadużycia seksualne w Kościele a tajemnica spowiedzi* (2022). Kraków: Wydawnictwo WAM [współtłumacze: A.T. Kowalewska, A. Kaźmierczak].
- Steindl-Rast D. (2022). *Wdzięczność – serce modlitwy. Droga do pełni życia*, Kraków: Wydawnictwo WAM.

Źródła drukowane i wspomnienie

- Galkowski S. (2024). *Pożegnanie dobrego człowieka – Pawła Kaźmierczaka*, „Ignatianum. Półrocznik Uniwersytetu Ignatianum w Krakowie”, t. 33, nr 2, s. 9–10.
- Grudziński A. (2024), *Sprawozdanie z konferencji naukowej „Teoria i praktyka pedeulologiczna w XX wieku”*, Kraków, 21 kwietnia 2023 r., „Rozprawy z Dziejów Oświaty” t. 61, s. 403–408.
- „Informator Akademicki Wydziału Pedagogicznego 2006/2007” (2006), s. 41.

„Informator Akademicki Wydziału Pedagogicznego 2008/2009” (2008), s. 158–159.

Instytut Nauk o Wychowaniu. Uniwersytet Ignatianum w Krakowie. Indywidualne karty obciążeń dydaktycznych pracowników.

Netografia

Centralna Komisja do Spraw Tytułów i Stopni Naukowych. Postępowanie awansowe – Paweł Kaźmierczak. Autoreferat, <https://www.ck.gov.pl/promotion/id/33891/type/1.html> [dostęp: 12.11.2024]

Ludzie nauki: Dr hab. Paweł Kaźmierczak, <https://ludzie.nauka.gov.pl/ln/profiles/TSKHnx11Ix0> [dostęp: 12.11.2024].

Konferencja Naukowa „Religijne przesłanki rozwoju pedagogiki”, <https://ignatianum.edu.pl/arttykul/konferencja-naukowa-religijne-przeslanki-rozwoju-pedagogiki> [dostęp: 12.12.2024].

Odszedł śp. dr hab. Paweł Kaźmierczak, prof. UIK, Facebook, <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=1243203026662591&id=100029187175341&set=a.658407698475463> [dostęp: 28.03.2025].

Pismo Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów do Rektora Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Skład Komisji, <https://wydzialy.uksw.edu.pl/wp-content/uploads/sites/9/2022/12/> [dostęp: 12.11.2024].

Skład Rady do Spraw Stopni Naukowych UIK, <https://www.ignatianum.edu.pl/sklad-rady> [dostęp: 20.03.2025].

Twardowski J., *Spieszmy się*, https://poezja.org/wz/Jan_Twardowski/1311/Spieszmy_sie [dostęp: 12.12.2024].

Uchwała Nr 41/2019/2020 Rady Dyscypliny Instytutu Pedagogiki w dyscyplinie pedagogika UKSW w Warszawie z dnia 25.09.2020 r. w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego nauk społecznych w zakresie pedagogiki dr Pawłowi Kaźmierczakowi, <https://wydzialy.uksw.edu.pl/wp-content/uploads/sites/9/2022/12/Uchwała-nr-41.pdf> [dostęp: 12.11.2024].

Uchwała Komisji habilitacyjnej w postępowaniu habilitacyjnym doktora Pawła Kaźmierczaka z dnia 15.07.2020 r. zawierająca opinię w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego nauk społecznych w dyscyplinie pedagogika, <https://wydzialy.uksw.edu.pl/wp-content/uploads/sites/9/2022/12/Uchwała-nr-41.pdf> [dostęp: 12.11.2024].

Urbaniak S., Kaźmierczak P., Prus J., *Zagrajmy w szachy*, 24.06.2021, <https://ignatianum.edu.pl/arttykul/zagrajmy-w-szachy> [dostęp: 12.11.2024].

USOS UIK: Dzieje myśli chrześcijańskiej, https://usosweb.ignatianum.edu.pl/kontroler.php?action=katalog2/przedmioty/pokazZajecia&zaj_cyk_id=15816&gr_nr=1 [dostęp: 12.10.2024].

USOS UIK: Etyka zawodowa, https://usosweb.ignatianum.edu.pl/kontroler.php?_action=katalog2/przedmioty/pokazZajecia&czaj_cyk_id=17825&gr_nr=1 [dostęp: 12.10.2024].

USOS UIK: Filozoficzne podstawy edukacji, https://usosweb.ignatianum.edu.pl/kontroler.php?_action=katalog2/przedmioty/pokazPrzedmiot&kod=LOG-SJ%3EFILPED [dostęp: 12.10.2024].

USOS UIK: Historia filozofii, https://usosweb.ignatianum.edu.pl/kontroler.php?_action=katalog2/przedmioty/pokazPrzedmiot&prz_kod=PED-NL%3EHistFil [dostęp: 12.10.2024].

Wniosek z dnia 25 kwietnia 2019 o przeprowadzenie postępowania habilitacyjnego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie pedagogika, <https://wydzialy.uksw.edu.pl/wp-content/uploads/sites/9/2022/12/Wniosek-dr-P.-Kazmierczak.pdf> [dostęp: 12.11.2024].

ADRESY DO KORESPONDENCJI:

Dr Andrzej Grudziński
Uniwersytet Ignatianum w Krakowie
Instytut Nauk o Wychowaniu
E-mail: andrzej.grudzinski@ignatianum.edu.pl

Dr Ewa Miśkowiec
Uniwersytet Ignatianum w Krakowie
Instytut Nauk o Wychowaniu
E-mail: ewa.miskowiec@ignatianum.edu.pl

Dr Renata Spyрка-Chlipała
Uniwersytet Ignatianum w Krakowie
Instytut Nauk o Wychowaniu
E-mail: renata.spyrka@ignatianum.edu.pl